

Поверење у младе

Важно је да млади људи добро познају свет и окружење у коме живимо, али је од суштинског значаја и то да познају истину из историје своје земље, да разумеју тежње нашег народа и да се примерено боре за његове интересе. Сигуран сам да су наше младе генерације способне да нађу „прави пут“ и за себе и за своју земљу, у чему им на почетку 2014. године желим пуно успеха.

Генерал-пуковник у пензији проф. др Бранко Крга у цивилству је завршио гимназију, Филозофски факултет и докторирао је на Факултету за менаџмент. Од војних школа завршио је Војну академију КоВ, Високу војно-политичку школу и Командно штабну школу оператике (ШНО).

Од важнијих дужности био је командант бригаде, начелник Војно-обавештајне службе, саветник министра одбране за политику одбране и међународну војну сарадњу, заменик начелника Генералштаба и начелник Генералштаба. Био је и у војно-дипломатској служби у Прагу и Москви.

Сада предаје на Академији за дипломатију и безбедност у Београду.

Са професором Бранком Кргом разговарамо о значају студија безбедности, њиховом квалитету на нашим високошколским установама и перспективама младих који своју професионалну каријеру везују за ову област.

На њочешку, господине генерале, како видите данашњи свет. Шта га карактерише у безбедносном смислу?

– Крајем 2009. године Србија је први пут у својој историји усвојила Стратегију националне безбедности, у којој је на реалан начин оцење-

но безбедносно окружење. Међутим, тај амбијент се стално мења, јављају се нови позитивни и негативни параметри. У позитивне параметре могли бисмо да наведемо да се све већи број међународних субјеката бави безбедносним проблемима, те да долазе до изражаја и разне нове идеје. Недавно смо били пред војном интервенцијом у Сирији, а сада има изгледа да се ти проблеми решавају цивилизованим путем, преговорима. И око нуклеарног потенцијала Ирана постигнути су почетни позитивни помаци.

С друге стране, и поред тога што је завршен Хладни рат, наставља се својеврсна трка у наоружавању. То није ништа ново. У сваком времену поједине земље нису пропуштале могућност да у војне сврхе користе врхунску технологију. Тако смо сада суочени са развојем сателита веома дугог трајања и различитих намена, производе се хиперсоничне летелице, граде се нови носачи авиона, развијају средства за брзо и прецизно откривање циљева, као и експлозивни веома разорне моћи. Све више се примењује нанотехнологија и вештачка интелигенција, непрекидно је на сцени надметање офанзивног и дефанзивног оружја различитих врста и намена. Наставља се и развој нуклеарног оружја. Ни једна земља се не одриче тог средства.

У геополитичком смислу и даље је на сцени борба за превласт у свим

димензијама простора: на копну, на води, у ваздушном простору, у космосу, али и за контролу информатичког простора, за усмеравање човековог расположења, мишљења итд. Треба запазити да се у 21. веку све више говори и о ратовима за пијаћу воду. Ако се не реши проблем проналажења енергената на новим основама, онда је реално претпоставити да ће се наставити сукоби и око класичних, фосилних енергетских извора.

Ови и други проблеми доводе до тога да се настављају оружани сукоби различитог интензитета и размера у неуралгичним просторима света, да и даље влада протекционизам и специфична експлоатација слабијег. То увећава проблем све већег броја сиромашних и гладних, око милијарде људи, и неконтролисаних миграција, око 22 милиона људи сада лута светом у потрази за преживљавањем. То има и јасне безбедносне конотације. О свему овоме мање земље треба непрекидно да воде рачуна, како би очувале своје вредности и интересе.

Како оцењујете ниво студија безбедности на нашим факултетима?

– Студије безбедности на нашим факултетима требало би да буду на апсолутно врхунском нивоу. Та проблематика је таквог карактера да не дозвољава импровизацију. У Србији се

повећао број високошколских установа на којима је безбедност главни садржај (Војна академија, Факултет безбедности, Академија за дипломатију и безбедност, Криминалистичко–полицијска академија), а и на другим факултетима се третира та проблематика.

Што се тиче квантитативних показатеља, могло би се констатовати да је дошло до напретка. Међутим, када је у питању квалитет тих студија, ту је ситуација већ различита. На Академији за дипломатију и безбедност, где предаје неколико професора који, поред теоретског имају и богато практично искуство, уз талентоване младе професоре, асистенте и сараднике, настава је на високом нивоу, али и ту има простора за побољшање.

Може се претпоставити да се и на другим високошколским установама суочавају са одређеним проблемима и потребом за побољшање квалитета. Било би свакако пожељно да, уместо прича о „сукобу интереса“, све високошколске установе које се баве озбиљним питањима одбране и безбедности, коректно сарађују на заједничким истраживачким пројектима, да размењују предаваче и слично. То би омогућило да факултети буду база и за израду нових стратегијско–доктринарних докумената. Зашто се, на пример, у том амбијенту не би покренуо процес доградње Стратегије националне безбедности или израда Стратегије Србије у 21. веку?

Колико студијски програми праће пошребу за иновирањем и праћењем брзих промена у сиварносци?

– Студијски програми се акредитују на пет година. У време акредитације они су углавном савремени. Међутим, за неке предмете и садржаје то је доста дуго време и ако наставник стално не уноси сазнајне и дидактичке новине, прети опасност да та настава није на потребном нивоу. Како се под овом наставом подразумева образовање кадрова за систем одбране, полицију, обавештајно–безбедносне службе, за корпоративну безбедност и друго, јасно је да она

мора да предводи сазнања из тих области. Ту се школују руководећи кадрови (политиколози, менаџери), па је неопходно да све то буде на максимално могућем високом нивоу. Не би било добро да се покаже да су кадрови, који ће наредних деценија командовати јединицама војске, полиције, руководити разним елементима обавештајно–безбедносних служби, школовани за неке „прошле ратове“.

Информатичка технологија је врло брзо нашла своје место и у настави предмета из безбедности и одбране, што је свакако добро. Међутим, ту прети извесна опасност да се са ранијих претежно практичних видова наставе, пређе на разне електронске симулације. Најбоље је да се и у томе нађе права мера. Недавно сам присуствовао

Генерал-пуковник у пензији проф. др Бранко Крга рођен је 1945. године. Од војних школа завршио је Војну академију КоВ, Високу војнополитичку школу и Командно штабну школу оператике (ШНО). Од важнијих дужности био је командант бригаде, начелник Војно-обавештајне службе, саветник министра одбране за политику одбране и међународну војну сарадњу, заменик начелника Генералштаба и начелник Генералштаба. Био је и у војно-дипломатској служби у Прагу и Москви.

састанку начелника војних академија земаља региона и стекао сам утисак да се о свему овоме води рачуна.

С обзиром на богајо војничко искуство, како оцењујеш шок реформи у области одбране и безбедносци?

– Не могу да се похвалим да сам у току свих аспеката реформи у систему одбране, што је и нормално, јер сам из војске отишао у редовну пензију. Као грађанин пратим шта се догађа, повремено разговарам са неким млађим колегама и на основу тога могу да потврдим утисак да се проблему реформи приступа традиционално веома одговорно и организовано.

Међутим, традиционално је и то што се већ више од четврт века не

издвајају озбиљнија средства за техничку модернизацију система одбране. Јесте да је земља у вишегодишњој кризи, али ако се има у виду колико је током протеклих деценија упропашћено новчаних средстава и материјалних вредности, која су могла бити искоришћена и за јачање система одбране, нико одговоран не може да буде спокојан.

Добро је да се предузимају разне организационе промене, али оне

не могу да надокнаде изостанак савремених техничких средстава. Са одобравањем је примљена недавна вест да се ускоро очекују позитивни помаци у том смислу, најављују се нови авиони, ракете, радари и друго. Познавајући многе колеге у Министарству одбране и Генералштабу, сигуран сам да су они потпуно способни да на прави начин дефинишу приоритете у реформи, узимајући у обзир потребе, али и могућности земље. И раније генерације су то знале, али се увек јављао проблем недостатка финансијских средстава.

Како видиш улогу невладиних организација?

– Пракса је показала, на пример, да не постоји нужна корелација изме-

ђу повећања бројног стања појединих сегмента система безбедности и јачања безбедности. Последњих година умножиле су се разне невладине структуре и организације које се, наводно, баве проблемима безбедности, организују се бројни скупови на теме безбедности, али уместо очекиваног побољшања стања у тој области, сведоци смо и даље постојања великог броја криминалних аката и других безбедносних проблема.

Дакле, као неко ко је био на челу два важна елемента система безбедности и одбране, начелник Војно-обавештајне службе и начелник Генералштаба, а сада као професор који се у наставно-научном процесу бави том проблематиком, могу одговорно да кажем да су неке промене учињене, али се никако не сме стати, јер се појављују свакодневно нови изазови, ризици и претње, а питање је да ли смо нашли адекватне одговоре и за оне старе.

Да ли војно усавршавање адекватно праћи пошребу за новим одговорима на савремене изазове, ризике и претње?

– Све војске света су у неким променама и трагању за моделима организације, опремања и обуке који ће одговорити савременим захтевима. При анализи овог питања добро је да се посматрају две категорије припадника војске. Прво, то је део припадника војске који се налази на школовању, који су сигурно у предности јер им се представљају најсавременија достигнућа у војној теорији и пракси. Друга категорија су они који раде на својим формацијским местима и много више времена проводе ван наставног процеса. И ту је извесна опасност, ако се између разних нивоа школовања не организују адекватна усавршавања, да део припадника војске буде у заостатку у односу на савремене трендове.

Као командант моторизоване бригаде крајем 1980-тих година схватио сам да су планови и програми обу-

ке, пре свега из тактике, били у извесној колизији са савременим профилем задатака које војска треба да извршава. Верујем да се сада одговорније приступа том питању. А то би, по логици ствари, требало да значи да се непристрасно примењују наша и страна искуства, да се узимају у обзир позитивна искуства из прошлости, уз пуно уважавање и нових идеја, али и да се уз својеврсне имагинације конституише модел мисија у оквиру којих ће војска извршавати задатке на максимално ефикасан, али и рационалан начин.

При том је најбоље ако се стално има у виду да се Србија определила за војну неутралност и да је најважнија мисија њене војске одбрана од свих видова спољног угрожавања. Србија је протеклих деценија прошла тешка искушења и младе генерације треба све да учине да се то не понови.

Какав је интерес младих људи за безбедносну проблематику. Да ли се увећавају могућности да они професионалну каријеру вежу за ову област у цивилном сектору?

– Млади људи се, рекао бих, примерено интересују за безбедносну проблематику. Нарочити интерес показују за запошљавање у БИА, ВОА и ВБА. Део њих и успева и колико ми је познато, веома добро се сналазе, што говори да је наставни план и програм Академије за дипломатију и безбедност савремено конципиран. Поред мастер-студија за дипломатију и безбедност, отварамо и мастер-студије за корпоративну безбедност. Интересантно је да се за студије дипломатије и безбедности јавља све више девојака. Морам да нагласим и изузетно позитивно искуство из школовања странаца и припадника наше војске на основним и мастер студијама. У плану је отварање и докторских студија и надам се да ће се и тамо наћи одређени број припадника војске. Поред државних институција, они који код нас заврше студије запошља-

вају се и у цивилном сектору, тј. у разним приватним агенцијама, где се такође добро сналазе. Некима на одговоран начин дајемо и препоруке, сигурни да нас неће изневерити.

Шта као генерал и професор поручујете кадетима и студентима?

– Моје раније искуство из рада са војницима, младим професионалним саставом у војсци и сада са студентима, изузетно је позитивно. Не само да не треба да им ми старији „солимо памет“, већ у многим стварима можемо од њих доста тога да научимо. Уосталом, историја показује да су нове генерације увек биле прогресивније од претходних. Зашто то не би важило и у ово време?

Ако би ме ипак питали за неки савет, препоручио бих им три ствари. Прво, да верују у себе и да не осећају никакав комплекс у односу на колеге из било које друге земље. Друго, да воле своју земљу и да не допусте да се у њихова млада срца увуче нека мржња према било коме. И треће, да много, много, свестрано и непрекидно уче и то не било шта, већ оно што ће им бити потребно ради извршавања својих професионалних обавеза, стваралачког рада и обезбеђења услова за пристојан живот у миру.

Посебно је важно да млади људи добро познају свет и окружење у коме живимо, али је од суштинског значаја и то да познају истину из историје своје земље, да разумеју тежње нашег народа и да се примерено боре за његове интересе. Понекад се чини да то није лако остварити, али ако постоји оптимизам и вера у просперитет, онда је то могуће. При томе, није лоше имати на уму стару кинеску пословицу, која гласи: „Узалуд журите, ако сте на погрешном путу“. Сигуран сам да су наше младе генерације способне да нађу „прави пут“ и за себе и за своју земљу, у чему им на почетку 2014. године, желим пуно успеха. ■

Раденко МУТАВЦИЋ